

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет
Кафедра фізичної та реабілітаційної медицини
Кафедра пропедевтики внутрішньої медицини

«УЗГОДЖЕНО»

Гарант освітньо-професійної
програми «Терапія та реабілітація»
« 28» листопада 2024 року

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Голова вченої ради Навчально-наукового
медичного інституту
Протокол від 29 листопада 2024 р. № 4

СИЛАБУС

ЕРГОТЕРАПЕВТИЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ У GERONTOLOGII TA
GERIATRII
обов'язкова

(редакція з урахуванням оновлення ОП «Терапія та реабілітація», відповідно вимог Стандарту, згідно Наказу МОН України від 30.10.2024р. №1549)

рівень вищої освіти
галузь знань
спеціальність
спеціалізація
освітня кваліфікація

професійна кваліфікація
форма навчання
курс та семестр вивчення
навчальної дисципліни

другий (магістерський)
22 Охорона здоров'я
227 Терапія та реабілітація
227.02 Ерготерапія
магістр терапії та реабілітації за
спеціалізацією 227.02 Ерготерапія
Ерготерапевт
Денна
II курс, 3 семестр

«УХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри фізичної
та реабілітаційної медицини
Протокол від 27 листопада 2024р № 6

«УХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри пропедевтики
внутрішньої медицини
Протокол від 27 листопада 2024р № 6

Полтава – 2024

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Прізвище, ім'я, по батькові викладача (викладачів), науковий ступінь, учене звання	Жамардій Валерій Олександрович, д.пед.н., доцент Казаков Юрій Михайлович, д.мед.н., професор; Боряк Віктор Петрович, к.мед.н., доцент
Профайли викладачів	v.zhamardii@pdmu.edu.ua https://sport-health.pdmu.edu.ua/team https://prop-intmed.pdmu.edu.ua/team
Контактний телефон	(0532)69-70-94 +38053-68-83-90
E-mail:	sporthealth@pdmu.edu.ua propedevtika_simmed@pdmu.edu.ua
Сторінка кафедри на сайті ПДМУ	https://sport-health.pdmu.edu.ua/ https://prop-intmed.pdmu.edu.ua/

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг навчальної дисципліни

Кількість кредитів / годин – 3/90, із них:

Лекції (год.) – 10

Практичні (семінари) (год.) – 20

Самостійна робота (год.) – 60

Вид контролю – підсумковий модульний контроль.

Політика навчальної дисципліни

Вивчення дисципліни «Ерготерапевтичний менеджмент у геронтології та геріатрії» визначається політикою Університету та кафедр щодо організації освітнього процесу. При опануванні дисципліни ми дотримуємося Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному медичному університеті <https://www.pdmu.edu.ua/n-process/departement-npr/normativni-dokumenti> та Правил внутрішнього розпорядку для здобувачів вищої освіти Полтавського державного медичного університету <https://www.pdmu.edu.ua/n-process/departement-npr/normativni-dokumenti>.

Кафедрою створене якісне та безпечне освітнє середовище: лекції читаються в аудиторіях, які оснащені мультимедійними проєкторами; практичні заняття проходять на базах:

КП «Полтавська обласна клінічна лікарня ім. М. В. Скліфосовського Полтавської обласної ради»;

КП Полтавський обласний клінічний медичний кардіоваскулярний центр Полтавської обласної ради;

ТОВ «ОРТОПЕД», що дає змогу здобувачам освіти долучитися на практиці до майбутньої професійної діяльності.

Звертаємо увагу! Здобувачам освіти необхідно:

- виконувати графік навчального процесу та вимоги навчального плану;
- в обов'язковому порядку відвідувати всі види навчальних занять, передбачені навчальним планом;
- завчасно приходити на заняття;
- відповідати правилам дрес-коду учасників освітнього процесу;
- дотримуватись правил техніки безпеки;
- вимикати телефон під час занять;
- не залишати заняття без дозволу викладача;
- глибоко та всебічно оволодіти знаннями та вміннями, котрі будуть необхідні майбутньому працівнику високої кваліфікації;
- бути комунікативними та відкритими до знань

Для успішного засвоєння дисципліни необхідно систематично готуватися до практичних занять, виконувати практичні завдання, опрацьовувати теми, що рекомендовані для самостійного вивчення, брати активну участь в обговоренні теми заняття в аудиторії. Ми цінуємо старанність, активність, швидкість та креативність мислення, наполегливість в навчанні.

Викладання освітньої компоненти в умовах військового стану, може здійснюватися за допомогою технологій дистанційного навчання, а саме з використанням платформи Zoom.

Академічна доброчесність є фундаментом сталого розвитку вищої освіти та моральним імперативом для її подальшого вдосконалення. Ми дотримуємося політики академічної доброчесності, визначеної Положенням про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти та співробітників Полтавського державного медичного університету https://pdmu.edu.ua/storage/ft_foreign_students/docs/5q5W0nG8rkYIrDfmipiyhkfZmkmBVKRR7Pdjrjvh.pdf і просимо взаємності.

Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти включає:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації (наприклад, окрім випадків дозволених викладачем, підготовки практичних завдань під час заняття);
- списування під час контролю знань заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів);
- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної

добросовісності та професійної етики та деонтології;

- дотримання правил внутрішнього розпорядку кафедри, бути толерантними, доброзичливим и та виваженими у спілкуванні з викладачами та співробітниками кафедри, медичним персоналом закладу охорони здоров'я;

- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

Політика дедлайну та відпрацювання здобувачами вищої освіти:

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з Регламентом відпрацювання студентами пропущених занять і незадовільних оцінок, що затверджені у закладі вищої освіти;

- роботи, які здає здобувач вищої освіти з порушенням терміну без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від максимальної, наприклад, практичні навички);

- перескладання ПМК з метою підвищення оцінки не допускається, окрім ситуацій невиконання програми дисципліни або неявки на підсумковий контроль.

Вивчення модуля передбачає самостійну роботу здобувача вищої освіти, яка регламентована Положенням про організацію самостійної роботи здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті.

Оцінювання результатів навчання проходить прозоро і відкрито. Керуємося Положенням про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті.

Якщо здобувач освіти не згодний з результатами оцінювання, він має право скористатися рекомендаціями Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти.

Зі всіма наведеними документами можна ознайомитися за посиланням: <https://www.pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/normativni-dokumenty>.

Кафедрами визнаються результати, отримані шляхом неформальної освіти. Процедура визначено Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти в Полтавському державному медичному університеті:

https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/fKBks6cPo5jzq0brID6eI7LKTEAcqmrjdjrewYFvL.pdf.

Кафедра рекомендує здобувачам освіти ознайомитися із онлайн платформами:

<http://portal.phc.org.ua/en/>;

<https://academy.nszu.gov.ua/>;

<https://prometheus.org.ua/>; <https://members.physio-pedia.com/>.

Опис навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Ерготерапевтичний менеджмент у геронтології та геріатрії» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти є моделлю сучасного університетського курсу, орієнтованого на формування здатності планувати, організовувати та координувати ерготерапевтичну

допомогу людям похилого та старечого віку з урахуванням вікових змін, мультиморбідності, синдромів астенії, когнітивних і сенсорних порушень, ризику падінь та обмежень участі. Курс спрямований на розвиток навичок комплексного оцінювання потреб, постановки реалістичних цілей відповідно до МКФ і біопсихосоціальною моделлю, забезпечення безперервності допомоги на різних етапах і підвищення незалежності, безпеки та якості життя.

У процесі навчання здобувачі освіти ознайомлюються з підходами геронтології та геріатрії, моделями організації допомоги літнім людям, принципами міждисциплінарної взаємодії, комунікацією з клієнтом, родиною, доглядальниками, а також із нормативно-правовими та етичними аспектами надання послуг. Окрема увага приділяється менеджменту ризиків, організації домашньої безпеки, адаптації середовища та підтримці участі в повсякденних активностях.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є принципи, моделі та інструменти ерготерапевтичного менеджменту в роботі з людьми старшого віку: комплексне функціональне оцінювання, планування індивідуалізованих програм, координація послуг і ресурсів, навчання родини/доглядальників, моніторинг результатів і корекція втручання, а також елементи управління якістю та безпекою в геріатричній практиці. Курс охоплює інтеграцію ерготерапевтичних рішень у повсякденне життя літньої людини з метою збереження автономії, участі та гідності.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Пререквізити. Дисципліна «Ерготерапевтичний менеджмент у геронтології та геріатрії» базується на результатах навчання, досягнутих на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти за спеціальністю «Фізична терапія, ерготерапія» або суміжними спеціальностями а також на знаннях і практичних уміннях, сформованих у попередніх семестрах магістерської підготовки. Вона спирається на знання з дисциплін «Етика та комунікація у професійній діяльності», «Детермінанти та промоція здоров'я», «Ерготерапевтичний менеджмент при травмах, політравмах», «Правове та антикорупційне забезпечення професійної діяльності», «Універсальний дизайн та інклюзивне середовище», «Ерготерапевтичний менеджмент при травмах, політравмах», «Тактична медицина». Зміст курсу інтегрується з цими дисциплінами, розвиваючи та поглиблюючи уявлення про людину в біопсихосоціальному контексті, фактори середовища, що обмежують або підтримують участь, та роль фахівця у зміні середовища.

Постреквізити. Вивчення дисципліни «Ерготерапевтичний менеджмент у геронтології та геріатрії» забезпечує послідовність і взаємозв'язок із дисциплінами магістерської програми: «Ерготерапевтичний менеджмент при мультисистемній патології», «Клінічний ерготерапевтичний менеджмент при мультисистемній патології», «Ортезування та протезування в ерготерапевтичній практиці» та «Клінічний ерготерапевтичний менеджмент у геронтології та геріатрії» та науково-

дослідною роботою здобувачів. Курс формує та поглиблює вміння комплексно оцінювати функціональні потреби людей похилого та старечого віку, визначати пріоритети втручання з урахуванням мультиморбідності, планувати та координувати ерготерапевтичну допомогу в різних умовах і забезпечувати безперервність супроводу. Це сприяє підвищенню якості й безпеки геріатричної допомоги, підтримці автономії, участі та гідності літніх людей, а також підготовці здобувачів до подальшої професійної діяльності в системі сучасної реабілітації.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Ерготерапевтичний менеджмент у геронтології та геріатрії» є формування цілісної системи знань про принципи організації та координації ерготерапевтичної допомоги людям похилого та старечого віку, розвиток здатності здійснювати комплексне клініко-функціональне оцінювання, клінічно обґрунтовувати пріоритети втручання з урахуванням мультиморбідності, когнітивних і сенсорних порушень, а також опанування практичних умінь планувати, реалізовувати й моніторувати індивідуалізовані програми ерготерапії та забезпечувати безперервність супроводу з метою підтримки автономії, безпеки, участі та якості життя.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- ознайомлення з теоретичними засадами геронтології та геріатрії, віковими змінами й типовими геріатричними синдромами;
- формування навичок комплексного клініко-функціонального оцінювання у осіб похилого віку (стан органів і систем, функціональний статус, мобільність, ризик падінь, біль, сон, харчування, когнітивні й емоційні порушення, соціальні ресурси) та визначення потреб і ризиків для планування втручання;
- розвиток умінь формулювати цілі та планувати індивідуалізовані програми ерготерапії на засадах МКФ і біопсихосоціальної моделі, з акцентом на ADL/IADL, мобільність, когнітивні стратегії, підтримку участі в громаді та адаптацію середовища;
- розвиток умінь здійснювати систему профілактичних заходів для попередження захворювань, травм і падінь у осіб похилого віку, навчати клієнта та доглядальників стратегіям безпеки, самопомоги й підтримки активності;
- формування рефлексивної позиції фахівця щодо етичних принципів, клієнтоцентричного підходу, підтримки гідності, автономії та прав літньої людини, а також професійної відповідальності у довготривалому супроводі.

Компетентності та результати навчання, згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє дисципліна

Компетентності згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє дисципліна

Інтегральна:

ІК. Здатність розв'язувати автономно та у міжпрофесійному контексті складні спеціалізовані задачі та проблеми, пов'язані з функціонуванням та обмеженнями життєдіяльності окремих осіб, груп та популяцій, зокрема порушеннями заняттєвої активності, заняттєвої участі та ефективною взаємодією осіб, груп та популяцій з середовищем їх життєдіяльності; провадити практичну, адміністративну, наукову, інноваційну та освітню діяльність у ерготерапії.

Загальні:

ЗК 02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 05. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 06. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК 07. Здатність працювати автономно.

ЗК 09. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Спеціальні:

СК 01. Здатність застосовувати передові знання та високий рівень критичного мислення щодо складних взаємозв'язків між людиною, її здоров'ям, заняттєвою активністю та добробутом, популяризувати здоровий спосіб життя для окремих осіб, груп, популяцій та спільнот на засадах заняттєвої та соціальної справедливості.

СК 02. Здатність оцінювати і визначати вплив особистих факторів, функцій і структур організму, факторів середовища на заняттєву активність і участь окремих осіб, груп, популяцій та спільнот.

СК 03. Здатність ефективно застосовувати передові знання теорії ерготерапії, критичний аналіз та рефлексивне мислення для планування, організації та реалізації процесу ерготерапії окремих осіб, груп, популяцій та спільнот.

СК 04. Здатність ефективно застосовувати науково-обґрунтовані підходи та методи планування і реалізації клієнто-орієнтованих та заняттєво-орієнтованих втручань з метою уможливлення заняттєвої активності, участі та заняттєвої справедливості стосовно окремих осіб, груп, популяцій та спільнот.

СК 05. Здатність вибирати або виготовляти на основі оцінювання, налаштовувати та навчати пацієнта/клієнта користуватися допоміжними засобами реабілітації для покращення заняттєвої участі, функціональної мобільності та пересування у громаді.

СК 06. Здатність оцінювати та адаптовувати фактори середовища, створювати безпечне і доступне середовище життєдіяльності окремих осіб, груп, організацій, популяцій та спільнот на засадах ергономічного та універсального дизайну.

СК 07. Здатність застосовувати поглиблені знання та критичне розуміння наукового процесу, застосовувати етичні принципи, усталені та новітні дослідницькі методології та парадигми для систематичного збору, критичного оцінювання, звітування та інтеграції даних наукових досліджень

у практичну діяльність.

СК 12. Здатність ефективно та своєчасно документувати надання ерготерапевтичних послуг, включаючи консультативні послуги, на різних етапах надання реабілітаційної допомоги як у закладах охорони здоров'я, так і в закладах освіти, соціальної політики та соціального захисту.

Програмні результати навчання, згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє дисципліна

ПРН 01. Застосовувати передові знання та високий рівень критичного мислення щодо складних взаємозв'язків між людиною, її фізичним, психічним і соціальним здоров'ям, заняттєвою активністю та добробутом, сприяти популяризації здорового способу життя для окремих осіб, груп, популяцій і спільнот на засадах заняттєвої та соціальної справедливості.

ПРН 02. Здійснювати клієнтоорієнтоване оцінювання заняттєвих потреб окремих осіб, груп, популяцій і спільнот та визначати доцільність, інтенсивність та обсяг рекомендованих заходів ерготерапії.

ПРН 03. Оцінювати характер та ступінь впливу особистих факторів, структур і функцій організму, факторів фізичного, соціального, політичного, культурного та інституційного середовища та соціальних детермінант здоров'я на заняттєву активність та участь окремих осіб, груп, популяцій і спільнот.

ПРН 04. Ефективно застосовувати передові знання теорії ерготерапії, рефлексивне мислення та критичний аналіз моделей (occupational therapy models) та рамок практики ерготерапії (frames of reference of occupational therapy), заснованих на доказах, для вибору оптимальних стратегій оцінювання, планування, реалізації та оцінки результатів ерготерапії.

ПРН 05. Формулювати та документувати цілі і результати програми ерготерапії або складові індивідуальної програми реабілітації у співпраці з пацієнтом/клієнтом, пояснювати методи ерготерапевтичних втручань та вносити дані до електронних систем.

ПРН 06. Розробляти, проводити та коригувати програми ерготерапії або складові індивідуальної програми реабілітації на основі аналізу результатів ерготерапевтичного оцінювання та/або втручання у співпраці з пацієнтом/клієнтом та надавати рекомендації стосовно продовження або завершення реабілітації.

ПРН 07. Застосовувати науково-обґрунтовані підходи у виборі методів, стратегій та інструментів для реалізації заняттєво орієнтованих втручань з метою уможливлення заняттєвої активності, участі та заняттєвої справедливості стосовно окремих осіб, груп, популяцій та спільнот.

ПРН 08. Враховувати засади заняттєвої та соціальної справедливості для планування процесу ерготерапії у широких, спеціалізованих та нових сферах практичної діяльності з метою вирішення комплексних заняттєвих проблем окремих осіб, груп та популяцій.

ПРН 09. Оцінювати та обґрунтовувати потребу, призначати, налаштовувати, проектувати, виготовляти та модифікувати допоміжні засоби реабілітації, включаючи ортези, для покращення заняттєвої участі у сферах

самообслуговування, продуктивності (роботи чи навчання), дозвілля (гри), функціональної мобільності, користування громадським транспортом та водіння автомобіля.

ПРН 10. Навчати безпечному та ефективному користуванню допоміжними засобами реабілітації, включаючи ортези та протези для покращення для покращення заняттєвої участі у сферах самообслуговування, продуктивності (роботи чи навчання), дозвілля (гри), функціональної мобільності, користування громадським транспортом та водіння автомобіля.

ПРН 11. Оцінювати та адаптовувати фактори середовища, створювати безпечне і доступне середовище проживання, навчання та праці окремих осіб, груп людей, організацій та популяцій на засадах ергономічного та універсального дизайну з метою покращення заняттєвої участі та збільшення функціональної незалежності окремих осіб, груп людей, організацій та популяцій.

ПРН 12. Застосовувати у практичній діяльності інформацію з наукових джерел, інтегруючи її з цінностями та бажаннями клієнта та особливостями контексту практичної діяльності, для обґрунтування рішень щодо організації процесу ерготерапії для окремих осіб, груп людей, організацій та популяцій.

ПРН 13. Застосовувати усталені та новітні дослідницькі методи для планування, проведення аналізу та звітування про результати наукових досліджень у сфері ерготерапії з урахуванням актуальних суспільних та професійних викликів, етичних стандартів, відповідальності за розповсюдження та трансляцію наукових знань у різних контекстах професійної практичної діяльності.

ПРН 16. Знати межі професійної компетентності ерготерапевта, сфери практичної діяльності фахівців інших спеціальностей, оцінювати потребу та знати механізми скерування клієнтів/пацієнтів до фахівців інших спеціальностей.

ПРН 17. Визначати, аналізувати та оцінювати вплив контекстуальних чинників, регуляторних документів, соціоекономічних, політичних, географічних та демографічних факторів, динаміки міжособистісної командної взаємодії на процес надання реабілітаційних послуг. ПРН 18. Застосовувати поглиблені знання та навички менеджменту, лідерства, стратегічного планування та маркетингу для генерування інноваційних підходів та підприємницьких рішень до організації та оптимізації процесу надання реабілітаційної допомоги окремим особам, групам, популяціям чи спільнотам.

ПРН 19. Застосовувати поглиблене розуміння законодавчих норм та правил професійної діяльності, реабілітаційних маршрутів для вирішення заняттєвих проблем окремих осіб, груп чи популяцій.

ПРН 20. Брати на себе відповідальність за визначення та ефективне вирішення складних етичних дилем, демонструвати доброчесність і відповідальність, сприяти створенню антикорупційного середовища, пропагувати стандарти доброчесності, ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції, відстоювати етичні

стандарти та цінності ерготерапії.

ПРН 21. Здатність пропагувати цінності та філософію ерготерапії, відстоювати інтереси професії, передавати інформацію стосовно процесу ерготерапії, пояснювати сенс та внесок ерготерапії та науки про заняттєву активність в загальне благополуччя та добробут суспільства.

ПРН 22. Ефективно і вчасно документувати процес і результати різних форм ерготерапевтичних послуг, включаючи консультативні послуги у різних сферах професійної діяльності ерготерапевта та у спосіб, зрозумілий для клієнтів/пацієнтів, представників сфери охорони здоров'я, освіти, соціальної політики, соціального захисту та інших стейкхолдерів.

ПРН 28. Надавати послуги у сфері ерготерапії окремим категоріям населення незалежно від політичних, релігійних, гендерних та інших переконань, етнічного, соціального та національного походження.

Результати навчання для дисципліни:

по завершенню вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні

знати:

- вікові зміни та типові клініко-функціональні проблеми літніх людей, що впливають на виконання заняттєвої активності (біль, слабкість, втома, порушення балансу, сенсорні дефіцити, когнітивні порушення, зниження витривалості);
- принципи комплексного оцінювання функціонального стану в геріатрії, включно з оцінкою ADL/IADL, мобільності, ризику падінь, болю, сну, харчування, когнітивних та емоційних порушень, а також соціальних ресурсів і середовища;
- ознаки та функціональні наслідки порушень серцево-судинної та дихальної систем, а також опорно-рухового апарату у похилому віці та їхній вплив на заняттєву активність і безпеку;
- базові методи збору даних і моніторингу стану, які використовують в ерготерапії з літніми людьми;
- принципи планування ерготерапевтичного втручання в геріатрії: постановка пріоритетних цілей, профілактика падінь і травм, залучення родини та доглядальників.

вміти:

- оцінювати симптоми й порушення у літніх людей з метою визначення їх впливу на заняттєву активність і безпеку;
- проводити інтерв'ю та опитування для з'ясування заняттєвих потреб і інтересів клієнта та обґрунтування добору активностей у програмі ерготерапії;
- планувати та координувати індивідуалізовану програму ерготерапії для осіб похилого віку з урахуванням МКФ, ADL/IADL, мобільності, відпочинку й сну, соціальної участі та ресурсів середовища;
- застосовувати терапевтичні вправи та терапевтичні заняття для відновлення або розвитку функцій (сила, витривалість, амплітуда рухів, координація великої й дрібної моторики, зорово-рухова та

- двостороння координація, праксис, когнітивні та сенсорні функції);
- проводити вибір, налаштування та навчання користуванню допоміжними засобами реабілітації (зокрема засобами мобільності, пристроями для самообслуговування, ортезами/іншими допоміжними технологіями) і адаптувати інструменти діяльності та середовище життєдіяльності;
- навчати та консультувати клієнтів і членів їхніх родин/доглядальників щодо безпеки, профілактики падінь, енергозбереження, організації побуту та підтримки самостійності.

Тематичний план лекцій (за модулями) із зазначенням основних питань, що розглядаються на лекції

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Комплексний підхід до реабілітації та ерготерапевтичного менеджменту при ХОЗЛ (хронічний бронхіт, емфізема). Післягостра реабілітація після пневмонії.	2
2.	Доказова реабілітація при артеріальній гіпертензії (есенціальній) та ішемічній хворобі серця. Корекція способу життя, стрес-менеджмент і самоконтроль артеріального тиску.	2
3.	Персоналізована реабілітація при хронічному пієлонефриті, гломерулонефриті: планування щоденної діяльності, менеджмент втоми й набряків, адаптація середовища та пацієнт-освітні інтервенції. Профілактично-реабілітаційні стратегії при сечокам'яній хворобі (уролітіаз).	2
4.	Біопсихосоціальна реабілітація при виразковій хворобі шлунка й дванадцятипалої кишки: ерготерапевтичне планування режимів харчування/відпочинку, управління болем і стресом, підтримка ролей.	2
5.	Активна реабілітація при остеоартриті (артрозі): ерготерапевтичні інтервенції на основі доказів, тренування функцій, ергономіка, ортезування та профілактика загострень.	2
	Разом	10

Тематичний план практичних занять за модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на занятті

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1. <u>Ерготерапевтичний менеджмент у геронтології та геріатрії</u>		

1.	Основи геронтології та геріатрії: вікові зміни, мультиморбідність, геріатричні синдроми	2
2.	Комплексне геріатричне оцінювання (мобільність, біль, сон, харчування, настрої, когніція). Планування та реалізація втручань у сферах ADL/IADL: заняттєвий аналіз, тренування навичок, адаптація завдань.	2
3.	Комплексний підхід до реабілітації та ерготерапевтичного менеджменту при ХОЗЛ (хронічний бронхіт, емфізема). Післягостра реабілітація після пневмонії. Ерготерапевтичні стратегії відновлення витривалості, профілактика постінфекційної слабкості, повернення до ролей і моніторинг результатів (6MWT, mMRC).	2
4.	Мультидисциплінарна реабілітація при бронхіальній астмі: ерготерапевтичні протоколи самоменеджменту, контроль тригерів, дозування фізичних навантажень.	2
5.	Доказова реабілітація при артеріальній гіпертензії (есенціальній): ерготерапевтична корекція способу життя, планування діяльності за METs, стрес-менеджмент і самоконтроль артеріального тиску. Функціонально орієнтована реабілітація при ішемічній хворобі серця.	2
6.	Персоналізована реабілітація при хронічному пієлонефриті, гломерулонефриті: планування щоденної діяльності, менеджмент втоми й набряків, адаптація середовища та пацієнт-освітні інтервенції. Профілактично-реабілітаційні стратегії при сечокам'яній хворобі (уролітіаз).	2
7.	Біопсихосоціальна реабілітація при виразковій хворобі шлунка й дванадцятипалої кишки: ерготерапевтичне планування режимів харчування/відпочинку, управління болем і стресом, підтримка ролей.	2
8.	Оцінювання порушень опорно-рухового апарату у похилому віці та функціональні наслідки. Профілактика падінь і травм у геріатрії: скринінг ризиків, стратегії безпеки, модифікація середовища.	2
9.	Активна реабілітація при остеоартриті (артрозі): ерготерапевтичні інтервенції на основі доказів (WOMAC/KOOS), тренування функції, ергономіка, ортезування та профілактика загострень.	2
10.	Ерготерапевтичний супровід при когнітивних порушеннях і деменції: рутина, комунікація, підтримка автономії.	2

Усього годин	20
---------------------	-----------

Самостійна робота

№ п/п	Тема	Кількість годин
1	Підготовка до семінарських занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	44
2	Підготовка до контролю практичних навичків	8
3	Підготовка до підсумкового модульного контролю	8
Усього годин		60

Індивідуальні завдання включають огляд наукової та методичної літератури відповідно до тематики практичних занять; участь у науково-дослідній роботі.

Перелік теоретичних питань для підготовки здобувачів вищої освіти до підсумкового модульного контролю, екзамену

1. Геронтологія та геріатрія: вікові зміни, мультиморбідність, геріатричні синдроми, та їх значення для ерготерапевтичного менеджменту.
2. Біопсихосоціальна модель і МКФ у роботі з літніми людьми: формування проблеми, цілей і плану втручання.
3. Оцінювання ADL/IADL у геріатрії: підходи, інтерпретація та використання результатів для планування втручань.
4. Оцінювання мобільності, рівноваги та ризику падінь у літніх людей: фактори ризику, принципи профілактики.
5. Кардіореспіраторні порушення у похилому віці: симптоми, «червоні прапорці», вплив на активність і безпеку під час занять.
6. Ерготерапевтичний менеджмент при ХОЗЛ у літніх людей: енергозбереження, дозування активності, відновлення витривалості.
7. Мультидисциплінарна реабілітація при бронхіальній астмі: самоменеджмент, контроль тригерів, піковиметрія, дозування навантажень.
8. Післягостра реабілітація після пневмонії у похилому віці: профілактика постінфекційної слабкості, повернення до ролей, моніторинг (6MWT, mMRC).
9. Ерготерапевтичні стратегії при артеріальній гіпертензії. Функціонально орієнтована реабілітація при ІХС.
10. Ерготерапевтичний супровід при хронічній хворобі нирок: менеджмент втоми й набряків, гідратація, профілактика загострень, освіта пацієнта.
11. Профілактично-реабілітаційні стратегії при уролітіазі:

поведінкові рутини, гідратація, попередження рецидивів у побуті та на роботі.

12. Біопсихосоціальна реабілітація при виразковій хворобі: режими харчування/відпочинку, управління болем і стресом, підтримка ролей.

13. Ерготерапевтичний менеджмент при остеоартриті в геріатрії: оцінювання, ортезування, профілактика загострень, тренування функції.

14. Ерготерапевтичний менеджмент при когнітивних порушеннях і деменції: комунікація, структуризація рутини, безпека, підтримка доглядальників і ресурсів громади.

Перелік практичних навичок до підсумкового модульного контролю, екзамену

1. Проводити первинне інтерв'ю та збирати анамнез заняттєвої активності у літньої людини, визначаючи пріоритети клієнта.

2. Проводити спостереження та заняттєвий аналіз виконання ADL/IADL із фіксацією бар'єрів, ризиків і ресурсів.

3. Оцінювати біль (у т.ч. за ВАШ), втому та їх вплив на виконання повсякденних активностей.

4. Оцінювати кардіореспіраторні симптоми під час активності (задишка, запаморочення, набряки, біль у грудях, втома) та визначати ризики для безпеки.

5. Вимірювати основні фізіологічні показники під контролем навантаження (ЧСС, артеріальний тиск, SpO₂).

6. Проводити скринінг ризику падінь і формувати план профілактики (мобільність, взуття, освітлення, перешкоди, поведінкові стратегії).

7. Підбирати та налаштовувати допоміжні засоби (тростина/ходунки/пристосування для самообслуговування) і навчати безпечному користуванню.

8. Адаптувати домашнє середовище та інструменти діяльності для зменшення ризику падінь і підтримки незалежності (ванна/туалет/кухня/спальня).

9. Формулювати SMART-цілі та складати індивідуальний план ерготерапевтичного втручання за логікою МКФ.

10. Проводити тренування ключових навичок ADL/IADL (пересаджування, одягання, приготування простих страв, безпечна ходьба по сходах) з адаптаціями.

11. Навчати та консультувати родину/доглядальників щодо комунікації, організації рутини, безпеки та підтримки автономії при когнітивних порушеннях, деменції.

Методи навчання

- **Вербальні.** Основними видами словесної передачі знань у процесі

вивчення дисципліни «Ерготерапевтичний менеджмент у геронтології та геріатрії» є пояснення (розкриття ключових понять геронтології/геріатрії, геріатричних синдромів, мультиморбідності, принципів комплексного оцінювання та менеджменту випадку), проблемний виклад (розбір клінічних ситуацій у літніх людей із пріоритизацією проблем, вибором стратегій безпеки та плануванням втручань), розповідь (приклади клінічних випадків і моделей організації допомоги в стаціонарі, амбулаторії, громаді та довготривалому догляді), навчальна дискусія та бесіда (обговорення етичних питань, клієнтоцентричності, підтримки автономії та гідності, взаємодії з родиною/доглядальниками і мультидисциплінарною командою). Вербальні методи спрямовані на формування клінічного мислення, професійної аргументації та системного бачення комплексної допомоги літній людині.

- **Наочні.** До цієї групи належать демонстрація схем МКФ, алгоритмів комплексного геріатричного оцінювання (CGA), візуалізація протоколів профілактики падінь та менеджменту ризиків, використання презентацій, клінічних чек-листів, прикладів документації, фото- і відеоматеріалів з організації безпечного середовища та виконання ADL/IADL у похилому віці, а також демонстрація зразків допоміжних засобів і адаптацій для самообслуговування та мобільності. Наочні матеріали супроводжуються словесним коментарем, що підкреслює зв'язок між оцінюванням, прийняттям рішень, безпекою та результатами участі в повсякденному житті.

- **Практичні.** Методи практичного навчання включають відпрацювання навичок інтерв'ю та збору заняттєвого профілю, проведення функціонального оцінювання (ADL/IADL, мобільність, баланс, ризик падінь, біль, втома, кардіореспіраторні симптоми), аналіз клінічних кейсів із формуванням індивідуалізованого плану ерготерапевтичного менеджменту, тренування стратегій енергозбереження та дозування активності, підбір і налаштування допоміжних засобів, адаптацію домашнього середовища, навчання клієнта та доглядальників. Суть методів полягає у багаторазовому відпрацюванні алгоритмів оцінювання, планування й координації допомоги, розвитку клінічної аргументації та рефлексії професійної відповідальності, що забезпечує формування стійких практичних компетентностей у геріатричній ерготерапії.

Форми і методи оцінювання

- індивідуальний контроль;
- груповий контроль;
- фронтальний контроль;
- усний контроль;
- тестовий контроль;
- практична перевірка;
- самоконтроль.

Система поточного та підсумкового контролю

Оцінювання результатів навчання здійснюється на принципах об'єктивності, систематичності та системності, плановості, єдності вимог, відкритості, прозорості, доступності та зрозумілості методики оцінювання, з урахуванням індивідуальних можливостей здобувачів вищої освіти.

Контрольні заходи з дисципліни «Ерготерапевтичний менеджмент у геронтології та геріатрії» включають поточний та підсумковий контроль, які регламентуються «Положенням про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті» https://pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/NMQ6RVrpAGYuKpw1JoSJJaApnMMMwbKdxQN9FC2hu.pdf

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять та спрямований на перевірку засвоєння теоретичних знань. Викладач оцінює успішність кожного здобувача вищої освіти відповідно до тематичного плану у формі усного опитування, виконання письмових завдань, тестових завдань.

Дисципліна «Ерготерапевтичний менеджмент у геронтології та геріатрії» оцінюється в формі підсумкового модульного контролю. Підсумковий контроль з дисципліни «Ерготерапевтичний менеджмент у геронтології та геріатрії» регламентується п.5-7 Положення «Про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті».

Методичне забезпечення

1. Робоча програма з навчальної дисципліни «Ерготерапевтичний менеджмент у геронтології та геріатрії».
2. Силабус.
3. Клінічні задачі.
4. Алгоритм МКФ.
5. Тести для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти.

Рекомендована література

Базова

1. Клінічна практика з фізичної терапії в геронтології : навч. посіб. для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спец. 227 «Терапія і реабілітація», спец. 227.01 «Фізична терапія» / Д. А. Лашкул [та ін.]. Запоріжжя : ЗДМФУ, 2024. 336 с.
2. Самойленко В. Б., Яковенко Н. П., Петряшев І. О., та ін. Медична і соціальна реабілітація: підручник. 3-є переробл. і доповн. вид. – Київ: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2023. – 359 с.
3. Долинський Б., Буховець Б., Погорелова О. Фізична терапія. Ерготерапія : навч. посіб. – Одеса : Університет Ушинського, 2022. – 208 с.

4. Фізична медицина та реабілітація за Бреддомом : у 2 т. Т. 1 / Девід К. Чіфу ; пер. з англ. ; наук. ред. пер. О. А. Данилов. – Київ : ВСВ «Медицина», 2020. – 732 с.

5. Фізична медицина та реабілітація за Бреддомом : у 2 т. Т. 2 / Девід К. Чіфу ; пер. з англ. ; наук. ред. пер. О. А. Данилов. – Київ : ВСВ «Медицина», 2020. – 736 с.

Допоміжна

1. Беспалова О., Лянной М., Литвиненко В., Бугасенко Т., Терещенко Т. Фізична терапія та ерготерапія для осіб похилого віку із хворобою Альцгеймера. Спортивна медицина, фізична терапія та ерготерапія. 2021. № 2. С. 100–105. DOI: 10.32652/spmed.2020.2.100-105.

2. Occupational Therapy with Elders: Strategies for the COTA / ed. by H. L. Lohman, S. Byers-Connon, R. L. Padilla. 4th ed. St. Louis : Mosby, 2019. ISBN 978-0-323-49846-3. DOI: 10.1016/C2015-0-05538-1.

3. Здоров'язбережувальні технології в освітньому середовищі: колективна монографія / за заг. ред. Л. М. Рибалко. – Тернопіль: Осадца В. М., 2019. – 400 с.

4. Актуальні питання геронтології і геріатрії у практиці сімейного лікаря : навчальний посібник для лікарів-інтернів і лікарів-слухачів закладів (факультетів) післядипломної освіти / Ю. В. Вороненко [та ін.] ; Нац. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П.Л. Шупика, Ін-т сімейн. медицини МОЗ України. - Київ: Заславський О.Ю., 2015. - 528 с.

5. Основи внутрішньої медицини та фізичної реабілітації: підручник / М. І. Швед та ін.; за ред. М. І. Шведа. - Тернопіль: ТДМУ; Укрмедкнига; 2021. - 412 с.

6. Богдановська Н. В. Фізична реабілітація засобами фізіотерапії: підручник для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності “Фізична терапія, ерготерапія” / Н. В. Богдановська, І. В. Кальонова. – Суми: Вид-во “Університетська книга”, 2024. – 328 с.

7. Григус І. М. Фізична терапія в пульмонології: навч. посіб. / І. М. Григус. – Одеса: Олді+, 2023. – 240 с .

Інформаційні ресурси

1. Іонова О. М. Здоров'язбереження особистості як психолого-педагогічна проблема [Електронний ресурс] / О. М. Іонова, Ю. С. Лук'янова. – Режим доступу: // http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/PPMB/texts/2009-01/09iomppp.pdf.

2. Кафедра фізичної та реабілітаційної медицини / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sport-health.pdmu.edu.ua/>

3. Внутрішня медицина. Навчальні матеріали онлайн / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/77840/meditsina/vnutrishnya_meditsina
4. Наукові та методичні здобутки співробітників кафедри фізичної та реабілітаційної медицини ПДМУ / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://repository.pdmu.edu.ua/handle/123456789/50>.
5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>
6. База даних «Законодавство України» (Верховна Рада України) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
7. Клінічні настанови МОЗ України (портал) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://guidelines.moz.gov.ua/>
8. Академія Національної служби здоров'я України (НСЗУ) – офіційний сайт / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://academy.nszu.gov.ua/>
9. World Health Organization (WHO): Rehabilitation 2030 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.who.int/initiatives/rehabilitation-2030>
10. WHO: International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.who.int/standards/classifications/international-classification-of-functioning-disability-and-health>
11. PEDro (Physiotherapy Evidence Database) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pedro.org.au/>

Розробники:

Валерій ЖАМАРДІЙ, доцент закладу вищої освіти, доктор педагогічних наук, доцент;

Юрій КАЗАКОВ, завідувач кафедри пропедевтики внутрішньої медицини, доктор медичних наук

Віктор БОРЯК, доцент закладу вищої освіти, кандидат медичних наук, доцент;